

Eindhoven, 25 januari 2012

Onderstaand zijn de vragen uit het Consultatiedocument gekopieerd, en vervolgens heb ik mijn antwoord cursief weergegeven.

Waar mogelijk heb ik de zeer vele typfouten en slordigheden in de vragen van het Consultatiedocument aangepast. Overigens heb ik (om de consistentie met het document niet te verstoren) de nummering van de vragen aangehouden, ondanks dat in het Consultatiedocument ook hier zeer slordig mee is omgegaan (dubbele vragen 22 en 23 op pagina 10/11).

Met vriendelijke groet,

R.A. Bobbe RA

*****

I Onafhankelijkheid

1. Wat is uw visie op de noodzaak bestaande onafhankelijkheidswaarborgen te versterken?

Antwoord:

Het maatschappelijk verkeer (gebruikers van jaarrekeningen, en vele andere belanghebbenden) is gebaat bij een verdere aanscherping van de regelgeving rondom onafhankelijkheid. In de laatste 15 à 20 jaar is de financiële wereld dusdanig veranderd, dat het noodzakelijk is om een aantal 'piketpaaltjes' rondom het accountantsberoep en de wettelijke taak te veranderen (c.q. aan te scherpen of te verplaatsen).

Er zijn vele voorbeelden van fraudes en andere misstanden, die niet door controlerende accountants zijn ontdekt, daar waar dat wel had moeten gebeuren. Naar mijn mening zijn deze problemen terug te voeren op twee issues:

- (1). Een onvoldoende kritische houding, die het gevolg is van commerciële belangen; en*
- (2). Een tendens tot 'minimalistische budgetten', waarbij zowel de opdrachtgever als de controlerende accountant de grenzen van het aanvaardbare hebben overschreden.*

Deze beide punten zal ik verder in mijn beantwoording nader uitwerken.

De noodzaak tot versterking van het kader is er dus absoluut!

2. Past naar uw mening het maken van een onderscheid tussen aan controle gerelateerde diensten en overige dienstverlening bij de vraag welke diensten een accountantsorganisatie mag leveren bij een OOB controlecliënt naast de wettelijke controle?

Antwoord:

Jazeker! Sterker nog, dat is het meest essentiële onderscheid.

De toegelaten "aan controle gerelateerde diensten" zijn die Assurance opdrachten, die dicht tegen de wettelijke controle aanliggen, en in het verlengde van de kennis omtrent de OOB

huishouding kunnen worden verricht, zonder dat dit de positie van de externe accountant beïnvloedt.

Bijzondere controle opdrachten komen veelvuldig voor. De RvC van de OOB zal moeten bewaken dat de verhouding tussen de fees (de wettelijke controle enerzijds en de aan controle gerelateerde diensten anderzijds) binnen redelijke grenzen blijft.

3. Zou daarbij een maximum moeten worden gesteld aan het percentage van deze controle gerelateerde dienstverlening, respectievelijk overige dienstverlening ten opzichte van de omzet uit de wettelijke controle? Zo ja, hoe hoog moet dit percentage volgens u zijn?

Antwoord:

Ja.

Voor 'groep 1' (de aan controle gerelateerde diensten) zou het maximum moeten liggen op 50% van de fee voor de wettelijke controle, tenzij daar wegens bijzondere omstandigheden in een bepaald jaar van afgeweken zou moeten kunnen worden. Hiervoor geldt dan wel een meldplicht aan de AFM (door de OOB, niet door de accountantsorganisatie).

Voor 'groep 2' (de overige diensten) is het heel simpel, die grens is wat mij betreft 0%. Een volledig verbod dus op deze groep diensten in combinatie met de wettelijke controle.

4. Bent u het eens met de lijst van toegestane controle en aan controle gerelateerde diensten zoals opgenomen in bijlage I? Welke diensten zou u willen toevoegen of verwijderen?

Antwoord:

De lijst is akkoord, en zou limitatief moeten zijn, en tevens periodiek bijgesteld moeten worden.

5. Bent u het eens met de lijst van verboden diensten zoals opgenomen in bijlage II? Welke diensten zou u willen toevoegen of verwijderen?

Antwoord:

Deze lijst is een zeer goed begin, maar is erg moeilijk limitatief te maken. Er zullen goede kaders rondom deze bepalingen moeten worden gesteld.

Ik zou in elk geval willen toevoegen:

(1). Impairment tests: de IFRS regels bepalen dat goodwill jaarlijks aan een kritische toets moet worden onderworpen. Met deze test wordt getoetst of de goodwill 'aangetast' (Engels: 'impaired') is geraakt gedurende het boekjaar. De aantasting leidt tot een lagere waarde, met als gevolg een afschrijving van de boekwaarde van de goodwill tot die lagere waarde. Ook andere activa (naast goodwill) kunnen geraakt worden door een impairment.

(2). Transaction Services, zoals het uitvoeren van een Due Diligence bij een mogelijke overname door de OOB. Bij dergelijke DD's wordt de Target (overnamekandidaat) doorgelicht door de OOB, die geïnteresseerd is om de Target over te nemen. Wanneer bepaalde problemen niet tijdens de DD worden ontdekt, en na de overname wel boven water komen, leidt dit tot kritische vragen richting de accountant ("Waarom heb je dat zelf niet gezien?"). Nog erger wordt het, wanneer de accountant tijdens de reguliere controle zelf ontdekt dat er iets niet klopt, en hij dat tijdens de DD niet heeft gesignaleerd. Dan ontstaat de neiging om dat probleem maar niet te melden.

(3). Begeleiding bij M&A activiteiten: het adviseren en begeleiden van de OOB bij koop van andere ondernemingen, of de verkoop van eigen onderdelen (een divisie bijvoorbeeld), of

zelfs bij vriendelijke of vijandige overnamebiedingen op de gehele OOB zelf.

In de lijst wordt genoemd “onderhandelen namens de onderneming”. Dit punt is daaronder te begrijpen, maar zou uit oogpunt van duidelijkheid afzonderlijk genoemd moeten worden. Dergelijke activiteiten zijn (i) een specialisme, dat niet behoort tot de gebruikelijke deskundigheid van de controlerend accountant, en (ii) vergen tijdens de M&A onderhandelingen een dermate partijdige opstelling, dat daarna NOOIT tijdens de controle een tegengestelde mening zal kunnen ontstaan of worden geventileerd.

Overigens merk ik (ter voorkoming van misverstanden) op, dat alle onder deze lijst te begrijpen “Overige Diensten” niet mogen worden verricht door de accountantsorganisatie INCLUSIEF alle daartoe behorende ‘andere takken van sport’ (“netwerkorganisaties” in het jargon van de WTA). Afdelingsnamen als “Transaction Support”, “Corporate Finance” of “Valuation Services” behoren allemaal tot dezelfde organisatie, en moeten derhalve worden uitgesloten van het verrichten van bedoelde diensten.

6. Kunt u in bijlage III aangeven welk van de daar genoemde diensten volgens u hoort bij de aan controle gerelateerde diensten, verboden diensten of overige diensten?

Antwoord:

Bijlage III is niet nodig. Wanneer Bijlage I / vraag 4 limitatief is gemaakt, en Bijlage II / vraag 5 zo uitputtend mogelijk is opgesteld, zullen er nog bij hoge uitzondering “grijze diensten” naar boven komen. Aannemelijk is te veronderstellen dat die dan op Bijlage II thuishoren.

7. Welke criteria hebt u gehanteerd bij de beantwoording van de vragen 4 tot en met 6?

Antwoord:

De wenselijkheid om een strikte scheiding aan te brengen tussen wat bij de wettelijke controle hoort, en alles wat daar mee botst c.q. in potentie kan botsen.

8. Indien het verlenen van overige diensten zijn toegestaan, bij wie zou de beslissing moeten liggen over het verlenen van toelaatbare overige diensten aan een controlecliënt in een specifiek geval:

- a. de accountantsorganisatie?
- b. de externe accountant?
- c. de auditcommissie van de controlecliënt?
- d. degene die de externe accountant benoemt?
- e. een toezichthouder, in casu DNB of AFM?
- f. een andere partij, zo ja, welke zou dat zijn?

Antwoord:

Bij de Auditcommissie van de RvC, of bij het ontbreken daarvan bij de benoemende instantie (i.c. meestal het Bestuur van de vennootschap / organisatie).

9. Zouden uw antwoorden op de vragen 1 t/m 8 anders luiden wanneer het gaat om niet OOB controlecliënten? Maakt u hierbij verschil tussen grote (niet OOB-) controlecliënten versus MKB controlecliënten.

Antwoord:

Ja, absoluut! Ik zal dit hierna uitwerken.

OOB's zijn organisatie van openbaar belang. Een beursnotering (of andere, niet genoteerde bedrijven als bijvoorbeeld de Rabobank) vergt een geheel ander samenspel tussen belanghebbenden dan bij een private onderneming, waarbij 100% van de aandelen in handen is van één persoon (DGA), of enkele personen (bijv. een Management Team).

De eisen inzake onder meer verslaggeving, transparantie, en Corporate Governance mogen bij een OOB veel hoger liggen dan bij een private onderneming.

In Titel 9 BW2 zijn definities opgenomen omtrent de indeling van (onder Titel 9 vallende) bedrijven in de categorieën klein, middelgroot en groot. Afgezien van overgangsbepalingen e.d., zijn de groepen middelgroot en groot onderworpen aan wettelijke controleplicht, d.w.z. de onderneming moet haar door het Bestuur opgemaakte jaarrekening laten controleren door een accountant.

Ik ben voorstander van een forse aanpassing in deze structuur, die m.i. goed in te passen is in de onderhavige discussie omtrent verzwaring en verscherping van de regelgeving voor externe accountants die wettelijke controles verrichten.

Mijn voorstel houdt in:

(1). het onderscheid tussen klein, middelgroot en groot wordt losgelaten. In de plaats daarvan wordt er één grens bepaald. Dit zal mogelijk op Europees niveau aangepakt moeten worden, omdat de huidige grenzen in Titel 9 zijn afgeleid van een EU Richtlijn. De grenzen voor controleplicht verschillen overigens sterk binnen de EU.

Deze nieuwe grens ligt bijv. op een omzet van EUR 100 miljoen en meer dan 500 werknemers. Het criterium balanstotaal kan vervallen. Alle ondernemingen die voldoen aan deze beide criteria zijn OOB, en tevens alle beursgenoteerde ondernemingen. Alle ondernemingen onder deze grenzen zijn geen OOB.

(2). Voor de niet OOB ondernemingen vervalt de wettelijke controleplicht. In de praktijk zullen vele (middelgrote) ondernemingen echter kiezen voor een vrijwillige controle.

(3). De eisen rondom wettelijke controle gelden dan uitsluitend voor OOB ondernemingen (onder de bovengemelde nieuwe definities). Daarmee is het spanningsveld tussen zwaardere eisen voor de wettelijke controle en de belangen van de MKB markt weggenomen. De in dit Consultatiedocument bedoelde verzwaarde eisen en verplichtingen kunnen in de WTA worden verankerd, en van toepassing worden verklaard op alle OOB controles.

II Zakelijke relaties en sponsoring

10. In hoeverre vindt u dat zakelijke relaties tussen accountantsorganisaties met hun OOB controlecliënten ontoelaatbaar zijn? Onder welke voorwaarden vindt u dit toelaatbaar?

Antwoord:

Geen probleem, zolang de relatie maar 'at arm's length' is aangegaan. BDO sponsort bijv. de voetbalclub Ajax, en is tevens de controlerende accountant.

11. Vindt u dat accountantsorganisaties in beginsel hun OOB controlecliënten mogen

sponsors? Zo ja, onder welke voorwaarden vindt u dit toelaatbaar? Welke omvangcriterium zou daarbij moeten gelden?

Antwoord:

Zie vraag 10.

12. Voor zover het accountantsorganisaties en externe accountant een beoordelingsruimte mogen hebben voor het aangaan van zakelijke relaties en sponsoring, welke waarborgen zouden zij moeten treffen om bedreigingen voor hun onafhankelijkheid te mitigeren of terug te brengen tot een aanvaardbaar niveau?

Antwoord:

Zie vraag 10; bij twijfel niet inhalen, dus als de beoogde relatie gevoelig is of door een 'verstandige leek' als opmerkelijk of vreemd wordt beoordeeld, dan niet doen.

13. Zou uw antwoord op de vragen 10 tot en met 12 anders luiden wanneer het gaat om niet OOB controlecliënten? Maakt u hierbij verschil tussen grote OOB controlecliënten versus MKB controlecliënten.

Antwoord:

Nee.

III Firm Rotation en Joint Audit

14. Acht u, in aanvulling op de bestaande roulatie van externe accountants bij OOB controlecliënten, een kantoorroulatie noodzakelijk? Zo ja, waarom?

Antwoord:

Nee, ik ben tegenstander van een verplichte firm rotation. Divers wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat dit de kwaliteit van de controle niet ten goede komt. Zolang een accountantsorganisatie naar tevredenheid van de opdrachtgever functioneert, is er geen reden om een verplichte vervanging op te leggen.

15. Wat vindt u van het voorstel van de Commissie voor een verplichte kantoorroulatie eens per zes jaar en na negen jaar indien er sprake is van een joint audit?

Antwoord:

Niet mee eens, zie vraag 14.

16. Vindt u dat de roulatietermijn van externe accountants bij OOB controlecliënten van zeven jaar zou moeten worden gewijzigd? Zo ja, wat is volgens u de beste roulatietermijn?

Antwoord:

Nee, deze "partner rotation" werkt in principe goed. Wel kan een aanscherping plaatsvinden, zodat de eindverantwoordelijke partner(s) ook daadwerkelijk volledig uit het controleteam gaat (gaan). In de praktijk zie je nu veel gebeuren dat er twee partners zijn, die voor een grote klant acteren, en die onderling rouleren. Partner 1 is Lead Partner (en tekent de facto

de controleverklaring), en Partner 2 is Engagement Partner. Na zeven jaar wisselen ze van rol, maar blijven beiden bij de klant betrokken. Dat is niet goed, en schiet zijn doel voorbij.

17. Vindt u dat er boven de huidige evaluatiebepalingen in de Code Corporate Governance een verplichte periodieke aanbesteding van de accountantscontrole voor OOB controlecliënten moet worden ingevoerd? Zo ja, wat zou de termijn moeten zijn voor de aanbesteding? Zo nee, wat zou een door u gewenst alternatief zijn?

Antwoord:

Ja. In de praktijk gebeurt dit al. Meestal is de termijn van een mandaat drie of vier jaar.

NB: Ik merk bij deze vraag op, dat een dergelijke aanbesteding vaak wordt gebruikt om de kosten van de wettelijke controle te drukken. Er wordt een "offerte rondje" gedaan, en de zittende accountant wordt onder druk gezet om zijn fee afspraken te herzien (lees: flink naar beneden bij te stellen). Dit is de afgelopen 15 jaar bij vele grote bedrijven en beursfondsen gebeurd, en heeft n.m.m. mede bijgedragen aan de boekhoudschandalen.

De controlebudgetten zijn enorm onder druk gekomen, 'concullega kantoren' schieten zwaar onder de prijs door ("low balling"), en dat leidt tot controlebudgetten die onvoldoende zijn om een goede en kwalitatief verantwoorde controle uit te voeren. De AFM zou een onderzoek moeten uitvoeren naar deze offerterondjes, en de opdrachtgever (vaak de Audit Commissie) zou een kantoor dat een onrealistisch lage offerte uitbrengt moeten melden bij de AFM (inclusief overlegging van alle ontvangen offertes). De AFM moet maatregelen kunnen nemen, zoals een publieke waarschuwing ('naming and shaming') tegen dit soort praktijken.

18. Voor welke periode zou een accountantsorganisatie bij OOB controlecliënten telkens moeten worden benoemd binnen de maximale termijn van aanbesteding (i.t.t. vraag 17 betreft dit de minimum termijn van de benoeming)?

Antwoord:

Een mandaat zou tenminste drie jaar moeten zijn.

19. Vindt u een verplichte roulatietermijn wenselijk voor externe accountants die niet-OOB controlecliënten controleren? Om de hoeveel jaar zouden externe accountants bij niet-OOB controlecliënten moeten rouleren?

Antwoord:

Nee, dit is voor de MKB markt zeer onwenselijk. Wanneer een accountantsorganisatie niet meer bevalt, wordt die vervangen.

20. Wat vindt u van het toestaan of verplichten van joint audits voor de controle van OOB ondernemingen?

Antwoord:

Niet verplicht invoeren. Indien om moverende redenen een tweede accountantsorganisatie wordt ingeschakeld, zijn er voldoende regels en waarborgen om dat in goede banen te leiden. Zelfs zonder regels zouden verstandige accountants daar zonder problemen mee moeten kunnen werken.

IV Selectie en aansturing van de externe accountant

21. Bent u het eens met de stelling dat het in de Nederlandse Corporate Governance Code opgenomen model waarbij de (auditcommissies van) raden van commissarissen meer het voortouw nemen in de relatie met de accountant in de huidige praktijk onvoldoende tot uiting komt?

Antwoord:

Dit is zeer afhankelijk van de kwaliteit en 'bemensing' van de Audit Commissie van de RvC. In de praktijk is inderdaad waarneembaar, dat de CFO een zeer belangrijke rol speelt in de aansturing en relatie met de externe accountant. De AC moet echter actiever optreden, vaker zelf het voortouw nemen, meer vragen stellen, etc. De CFO is vaak te dominant aanwezig in de AC vergaderingen. Maar dit ligt dus aan de AC zelf. Er is denk ik een grote behoefte aan goede, ervaren en door de wol geverfde commissarissen, die in AC's zitting kunnen nemen.

22. Kunt u zich vinden in de aanbevelingen uit het NBA-adviesrapport?

Antwoord:

Ja, deze punten zijn een goede aanvulling en aanscherping van deze issues. Een aanvulling kan gemaakt worden met betrekking tot de Management Letter. De AC zou aan de externe accountant moeten vragen om inzage in de concept Management Letter, en met de CFO een open discussie kunnen voeren over de ten opzichte van de definitieve ML gemaakte aanpassingen. In de praktijk zie je dat onder druk van de CFO hem niet welgevallige opmerkingen uit de ML worden verwijderd, dan wel de zwaarte van de opmerking wordt aangepast.

23. Welke rol zou de toezichthouder AFM en/of DNB naar uw mening moeten vervullen bij de benoeming van de accountant? Wat vindt u van een goedkeuring, veto of meldplicht?

Antwoord:

Zoals gemeld bij vraag 17, zou de AFM een onderzoek moeten doen naar offerte rondjes, en maatregelen moeten kunnen nemen bij onverantwoorde offertes.

Voor DNB zie ik in dit kader geen rol. Wel heeft DNB een forse inhoudelijke rol en samenwerking met de Internal Audit functie bij onder haar toezicht staande instellingen. In de praktijk functioneert dit al goed.

V Informatievoorziening

22. In hoeverre denkt u dat transparantie over de kwaliteit van de dienstverlening door het (accountants)kantoor bijdraagt aan de keuze voor een bepaald accountantsorganisatie?

NB: Vanaf hier gaat het fout in de nummering van de vragen.

Antwoord:

Zeer weinig. De transparantieverlagen van de grote accountantskantoren zijn een aaneenschakeling van "mooie praatjes". De praktijk is heel anders. De opdrachtgever zal zelf

de kwaliteit van de controle en de accountantsorganisatie moeten beoordelen / evalueren. Het transparantieverlag zal daarin een zeer beperkte rol spelen.

23. Hoe kan de transparantie van accountantsorganisaties over de kwaliteit van hun eigen dienstverlening worden verbeterd?

Antwoord:

Dit is een moeilijk punt. Accountantsorganisaties zouden kunnen denken aan de instelling van een onafhankelijke "Raad van Toezicht", waarin kritische en goed geïnformeerde buitenstaanders zitting nemen. Het Bestuur van de accountantsorganisatie krijgt dan als het goed is tegenspel en kritische vragen.

24. Bent u van mening dat de accountantsorganisatie de relevante bevindingen over een controlecliënt in een AFM-onderzoeksrapport zou moeten verstrekken aan de (auditcommissie van) de raad van commissarissen van de desbetreffende controlecliënt?

Antwoord:

Nee, dit ligt meer op de weg van de AFM om dit rechtstreeks met de OOB (i.c. diens Audit Commissie) te bespreken, en te benoemen waar de externe accountant in de optiek van de AFM tekort is geschoten.

25. Vindt u dat kantoor specifieke AFM-onderzoeksrapporten openbaar moeten worden gemaakt?

Antwoord:

Ja.

26. Hoe kan de transparantie van de niet-OOB-kantoren over hun kwaliteit beter worden geborgd?

Antwoord:

Daar zijn geen extra maatregelen voor nodig. In de praktijk wordt een niet goed functionerend kantoor al door de klant vervangen.

27. Vindt u dat accountantsorganisaties transparant moeten zijn over hun onafhankelijkheid?

Antwoord:

Ja, dat kan verbeterd worden.

28. Indien ja, hoe kan de transparantie van accountantsorganisaties over hun onafhankelijkheid worden verbeterd? Aan welke elementen zouden accountantsorganisaties meer aandacht moeten besteden?

Antwoord:

Zie vraag 23 hierboven.

29. Vindt u dat accountantsorganisaties controlecliënten of het maatschappelijk verkeer zouden moeten informeren over onafhankelijkheidsovertredingen? Welke middelen

zouden daarvoor het meest geschikt zijn (bijv. transparantieverlagen, websites, jaarrekeningen)?

Antwoord:

Nee. Ook dit ligt meer op de weg van de AFM (zie ook vraag 24).

30. Bent u van mening dat de transparantie over onafhankelijkheid gelijk zou moeten zijn voor accountantsorganisaties die OOB controlecliënten hebben en de overige accountantsorganisaties?

Antwoord:

Nee. Zie ook mijn voorstel in vraag 9. Met het daar uitgewerkte nieuwe onderscheid in OOB en niet-OOB kan de regelgeving voor externe accountants van OOB cliënten worden aangescherpt, zonder dat dit de MKB markt onnodig raakt.

31. Bent u het eens met het uitgangspunt dat de accountant in principe geen inhoudelijke informatie over de gecontroleerde onderneming verstrekt?

Antwoord:

Ja. Geheimhouding is een groot goed in het functioneren van de externe accountant. Daar waar uitzonderingen nodig zijn, zijn deze al in de bestaande regelgeving opgenomen (wettelijke meldingsplicht e.d.).

Informatie over het eigen controleproces

32. Vindt u dat een accountant aanvullende informatie over de door hem uitgevoerde controlewerkzaamheden respectievelijk zijn bevindingen aan gebruikers zou moeten verstrekken? Heeft u aanvullingen op de genoemde onderwerpen of zijn er onderwerpen die u niet relevant vindt?

Antwoord:

JA! Een van de belangrijkste tekortkomingen in de huidige 'setting' van een controle, is de nietszeggende en voorgeschreven tekst van de controleverklaring (vroeger 'accountantsverklaring' geheten). Dit zou veel beter kunnen: uitgebreider, ruimer van inhoud, meer vrijheid voor een eigen inbreng en mening, in plaats van voorgekauwde en weinig zeggende standaardteksten.

De in de lijst genoemde onderwerpen zouden een goede start kunnen zijn. Er zal meer onderzoek nodig zijn naar wat wenselijk is, maar als leidraad zou ik juist veel vrijheid willen geven aan de externe accountant om zijn visie te geven. Treed maar meer naar voren, en geef je mening !

33. Wat vindt u van de informatie waarde van de huidige controleverklaring en hoe kan deze worden vergroot?

Antwoord:

Zie antwoord hiervoor bij vraag 32.

34. Zou de accountant een Auditor Discussion & Analysis moeten opnemen bij het jaarverslag van de controlecliënt?

Antwoord:

Ja, zie ook weer vraag 32.

Emphasis of Matter

35. Zou de accountant door middel van het gebruik van toelichtende paragrafen de gebruiker (belegger) frequenter moeten informeren over belangrijke punten?

Antwoord:

Nee. Dit ligt primair op de weg van het Bestuur. Zij heeft de verantwoordelijkheid om bepaalde zaken grondig te wegen, te evalueren, in te schatten. Als er onzekerheden zijn, of grote risico's en/of problemen, dan zal het Bestuur in haar Directieverslag daar grondig op in moeten gaan. In de praktijk heeft dit de ruime aandacht van de externe accountant, en zijn er regels over hoe daar mee om te gaan (bijv. als de klant niet wilt toelichten, etc.).

Rapportering aan de RvC

36. Bent u het eens met het voorgestelde model waarbij de accountant rapporteert aan de raad van commissarissen en deze de relevante informatie al dan niet voorzien van commentaar naar buiten brengt.

Antwoord:

Ja. In de praktijk functioneert dit al als zodanig, maar het zou aangescherpt kunnen worden.

37. Zou de accountant expliciet moeten rapporteren over de door de raad van commissarissen verstrekte informatie of is het voldoende als de accountant alleen reageert als de informatie onvoldoende is weergegeven in het verslag van de raad van commissarissen?

Antwoord:

De accountant zou alleen onvolkomenheden of omissies (van de RvC) in zijn eigen verslag moeten melden / bespreken. Zie ook vraag 32.

38. Vindt u dat de accountant in zijn management letter verplicht aandacht zou moeten besteden aan de door het bestuur gegeven transparantie over risicobeheersing, financiering en continuïteit, schattingen management en belangrijke waarderinggrondslagen? Zo ja, mist u daarbij nog onderwerpen?

Antwoord:

Ja. In de praktijk gebeurt dit al bij een goede Management Letter. Onder druk van krappe budgetten en een dominante CFO zie je helaas dat de kwaliteit van de Management Letter aan de RvC (Audit Commissie) mager is.

Directieverslag

39. Naar welke elementen van het jaarverslag van de onderneming zou de controleplicht van de accountant moeten worden uitgebreid? Op welke termijn zou dat moeten

gebeuren?

Antwoord:

Dit is een zeer complexe materie, waarop in een paar zinnen of alinea's geen goed antwoord kan worden gegeven. Er zal ongetwijfeld al veel internationaal onderzoek bestaan omtrent deze vraag. Het raakt het totale plaatje van verantwoordelijkheden door Bestuur, RvC en externe accountant.

Opgemerkt kan nog worden dat eventuele stappen op dit gebied in een internationale context en een gelijk tempo zouden moeten geschieden.

Europese harmonisatie

40. Hoe staat u tegenover integratie van het toezicht in ESMA? Aan welke voorwaarden denkt u dat daarbij moet worden voldaan?

Antwoord:

Ook dit is zeer complex, en kan ik niet geheel overzien. Ik laat de invulling hiervan graag aan anderen over

41. Wat zouden volgens u de taken en verantwoordelijkheden van een Europese toezichthouder moeten zijn?

Antwoord:

Zie vraag 40.

Slot

42. Wilt u nog iets opmerken over onderwerpen die niet aan de orde zijn gekomen in dit consultatiedocument?

Antwoord:

Hopelijk helpt deze Consultatie om het mooie vak van accountant weer terug te brengen naar een zodanige setting en inbedding, dat er recht kan worden gedaan aan de wettelijke taak om ten behoeve van het maatschappelijk verkeer toezicht en controle uit te oefenen op de financiële verantwoordingen door ondernemingen. Wellicht mag mijn bijdrage daar een bescheiden rol in spelen. Ik ben graag bereid om nadere toelichtingen te verstrekken, of een (verdere) inhoudelijke bijdrage te leveren aan de politieke discussie hierover.